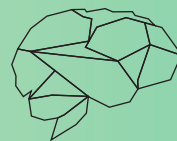

Energiaköltészet

Áttekintés

A Tanulás Művészete

T É M A
22

A 22. TÉMA ÁTTEKINTÉSE

Célkitűzés:	Fedezzétek fel a különböző energiaforrásokat, beszéljétek arról, mi az az energia. Technológiai rendszerek, sebesség és hőmérséklet feltárása, modellek készítése, működésük és az energiához való kapcsolódásuk megismerése. Fedezzétek fel a fenntartható fejlődés néhány aspektusát. Szövegek feltárása és közvetítése versírással. Játék a nyelv ritmusával, a nyelv kreatív használata. Az elkészült munkák bemutatása. Fedezzétek fel, jellemezzétek és hasonlítsátok össze háromdimenziós tárgyak tulajdonságait. Vizsgáljátok meg az anyagok tulajdonságait, és osszátok meg az érzékszervi tapasztalataitokat.
ÖSSZEFOGLALÓ:	A tanulók úgy ismerkednek meg az energiával, hogy megtanulnak energiameghajtású modellt készíteni, majd ezt megtanítyják másoknak is. A tanulók ezután azon dolgoznak, hogy a költészet különféle formáin keresztül közvetítsék energiával kapcsolatos tudásukat. Mind a modelleket, mind a költészetet megosztják egymással. A bemelegítés közben gyakorolják az energiáról való szabad gondolkodást és írást, a reflexió pedig példákat ad arra, hogyan lehet a tanulókat gyorsan elgondolkodtatni a foglalkozáson tanultakról, és ösztönözni őket a kérdésfeltevésre. Az információk a tanárok számára is betekintést nyújtanak abba, hogy mire kíváncsiak a diákok. Ez a téma alapozza meg a 23. témában végzett munkát. Ezen kívül a téma a 15-16. témához is kapcsolódik: Vírusok, ahol energiával dolgoztak a testben, a testeket gyárként vizsgálva.

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ A 22. TÉMÁHOZ: A bemelegítésben emeljük ki, hogy a tanulók írásbeli munkáját semmilyen módon nem értékeljük vagy javítjuk ki – legyen az helyes vagy helytelen. És senki sem olvassa el, amit írtak. Azért így történjen, hogy a tanulók teljes szabadságot kapjanak az alkotáshoz, szabadon folyhassanak elképzeléseik és ötleteik.

22. TÉMA	1. NAP	2. NAP	A TANÁR VEZETTE 3-4. NAP	5. NAP	6. NAP
A tartalom összefoglalása	Bemelegítés: Szabad írás szavakból. Fő tevékenység: Energia-meghajtású modellek, öntanítás: A csoportok videós instrukciók segítségével tanulnak meg különféle energiameghajtású modelleket készíteni. Reflexió: Kifelé menet reflexió post-it jegyzetekkel	Bemelegítés: Szabad írás szavakból. Fő tevékenység: Energia-meghajtású modellek, másik csoport tanítása: A csoportok megtanítanak egy másik csoportnak, hogyan kell elkészíteni a modelljeit, és egy másik csoporttól tanulnak. Reflexió: Kifelé menet reflexió post-it jegyzetekkel	Bemelegítés: Szabad írás szavakból/képből. Fő tevékenység: A tevékenységre vonatkozó ötleteket lásd a Feladattervben. Reflexió: Kifelé menet reflexió energiaskálával	Bemelegítés: Szabad írás tárgyból. Fő tevékenység: Energiaköltészet írása bekötött szemmel, valamint egyéb versek írása, ha van idő. Reflexió: Kifelé menet reflexió post-it jegyzetekkel	Bemelegítés: Szabad írás zenéből. Fő tevékenység: A tanulók kisatírozott költészetet alkotnak, a verset felolvassák/kiállítják. Reflexió: Kifelé menet reflexió mozdulatokkal
Tér	Ideális hely íráshoz, Csoportasztalok/műhely elrendezés	Jó hely mindenkinek írni, Csoportasztalok/műhely elrendezés	Ideális hely íráshoz. Műhelyterem/tanterem	Ideális hely íráshoz. Műhelyterem/tanterem	Ideális hely íráshoz. Műhelyterem/tanterem
Eszközök	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek (nem ceruza és radír). Felszerelés a modellek elkészítéséhez. Nézd meg a külön listán, hogy mire van szükség az egyes modellekhez (T22S1 felszereléslista). Digitális tablet minden csoport számára. Post-it jegyzetek (tanulónként kettő) + írószer	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek. Post-it cetlik és írószer minden tanulónak. Felszerelés a modellek elkészítéséhez. Nézd meg a külön listán, hogy mire van szükség az egyes modellekhez (T22S1 felszereléslista).	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek, post-it cetlik mindenkinek. Filcek vagy kerek, kis matricák, tanulónként egy. T22S3-4 Reflexió energiaskálák	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek, post-it jegyzetek mindenkinek Minden tanulónak szüksége van: Papírra, írószerre, minőségi papírra: arany papírra, színes papírra és filctollakra. Szemkötők, energiával kapcsolatos tárgyak. Ezen kívül a B. gyakorlathoz: Sok darab T22S5 Érzékszervi kártyák dokumentumra (Lásd: Feladatbank) és színes ceruzákra. Post-it jegyzetek (minden tanulónak három) és írószer.	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek, post-it jegyzetek mindenkinek
Előkészületek	Győződj meg róla, hogy minden anyag rendelkezésre áll, és a videók készen állnak.	Győződj meg róla, hogy minden anyag rendelkezésre áll.	Válassz ki egy vagy több energiaskálát a T22S3-4 Reflexió dokumentumból, és nyomtasd 1-3 példányt A3-as méretben, színesben.	Készíts szembekötött (az osztály felének elég lesz), és keress olyan tárgyakat, amelyeknek közük van az energiához. B: Vágj ki sok Érzékszervi kártyát.	Győződj meg róla, hogy a papír, amelyen a tanulók dolgoznak, jó minőségűek és alkalmasak filctollas satírozásra. Nyomtasd ki/vetítsd ki a T22S6 Kisatírozott költészet dokumentum tartalmát.

Energiaköltészet

Áttekintés

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

JEGYZETEK

Energiaköltészet

1. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás Művészete

T É M A
22

BEMELEGÍTÉS: SZABAD ÍRÁS

Ez fog történni:	Egyéni szabad írás szavakból
Szükséges:	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek (nem ceruza és radír)
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Tanterem – asztal, amelyen írni lehet.

ÚTMUTATÓ:

1. Mondj egy szót, és a tanulók írják le azt, ami erről először eszükbe jut. Például az „anya” szót.
2. Gyűjtsd össze a tanulók írásait, és olvasd fel mire jutottak „anya” címszó alatt. Mutass rá a különbségekre, és emeld ki azt a tényt, hogy mindannyian másként látunk és gondolkodunk, ami pozitívum. Ez az egész téma arról szól, hogy felkaroljuk egyedi elképzeléseiket és különféle látásmódjaikat, és kifejezzük ezeket írásban.

Magyarázd el, hogy ez egy gyakorlat volt, és most csinálni fogtok egy igazi bemelegítést. Végezzetek egy kis 2 perces fizikai bemelegítő sorozatot, amely felmelegíti az érzékeket, a fejet, a vállat, a kezét és végül az ujjakat, és amely az írásra összpontosít. Ugyanez a sorrend ismétlődjön a bemelegítésnél minden egyes alkalommal.

A tanulóknak újra le kell írniuk, mi jut eszükbe, amikor egy adott szót hallanak (például „anya”). Most is azon van a fókusz, hogy elfogadjuk az egyedi elképzeléseket, hagyjuk, hogy mindenkinek a saját ötletei áramoljanak, és elfogadjuk különbözőségeiket. Nem szabad értékelni vagy javítani, amit a tanulók írnak – lényegtelen, hogy helyes vagy helytelen. Ezért kell a diákoknak tollal írni! Fontos hangsúlyozni: Ha nem jut eszedbe, mit írj, akkor firkálhatsz a papírodra, vagy írogasd azt, hogy és - és - és, amíg eszedbe nem jut, mit írhatnál. Amikor mindenkinek van füzeté és tolla, és a tanulók összpontosítanak, akkor kezdjétek!

1. Mondj egy energiával kapcsolatos szót, pl. „nap” vagy „szél”.
2. Hagyd a tanulókat írni legfeljebb 2 percig (de figyelj a csoportot, hogy lásd rajtuk, mikor kell abbahagyni). Adj időfigyelmeztetést, amikor el kell kezdeni lekerekíteni az utolsó gondolatokat. Fejezzétek be az írást.
3. Kérj meg mindenkit, hogy olvassa el a saját munkáját.
4. Majd mindannyian tegyék el a munkájukat, hogy senki más ne olvassa el, amit írtak.

REFLEXIÓ: KIFELÉ MENET

Ez fog történni:	A tanulók a teremből kifelé menet szavakat írnak cetlikre, amelyek összefoglalják a témát.
Szükséges:	Post-it cetlik (kettő minden diáknak) és írószert.
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	

ÚTMUTATÓ:

Adj át bármilyen egyéb üzenetet először, majd ezzel a gyakorlattal zárjatok.

1. Adj minden tanulónak post-it cetliket és írószert.
2. Az egyik post-it cetlire ezt írják: Egy szó, aminek köze van az energiához, a másira pedig: Egy szó, aminek semmi köze az energiához.
3. Miután a tanulók végeztek, kifelé menet felragasztják post-it cédulájukat az ajtóra/mellé.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

1. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

FŐ TEVÉKENYSÉG: ENERGIA-MEGHAJTÁSÚ MODELLEK, ÖNTANÍTÁS

Ez fog történni:	Csoportokban a tanulók megtanulják, hogyan készítsenek különböző energia-meghajtású modelleket videós instrukciók segítségével.
Szükséges:	Felszerelés a modellek készítéséhez. Tekintsd meg az egyes modellekhez szükséges külön listát a T22S1 felszereléslistában (lásd: Feladatbank). Digitális tablet (az asztalra készítve) minden csoportnak).
Előkészíteni:	Győződj meg róla, hogy minden anyag elérhető, és a videók készen állnak (letöltve a tabletekre, vagy a linkek megnyitásra készen).
A tér előkészítése:	Állíts fel minden csoport számára egy asztalt (lehetőleg szünetet hagyva közöttük) a következőkkel: digitális tablet a csoport modelljének videójával. Hozz létre egy „eszköztáblázatot”, amiben minden megtalálható, amire az összes csoportnak szüksége van).
Így néz ki a tér:	Csoportasztalok/műhelybeállítás

ÚTMUTATÓ:

- Oszd csoportokba a tanulókat (2-4 tanuló egy csoportban). Ugyanazok a csoportok maradjanak együtt az 1. és 2. foglalkozáson. Győződj meg róla, hogy páros számú csoportot hozzatok létre, így párosíthatók lesznek egy olyan másik csoporttal a 2. foglalkozáson, aki a csoportjuktól eltérő modellt készít.
- Minden csoport keressen egy asztalt. Az asztalon lévő digitális tableten legyen megnyitva egy videó, amely útmutatást ad az energiahordozós modell elkészítéséhez. Válassz az alábbi opciók közül, de ügyelj arra, hogy a különböző csoportok különböző modelleken dolgozzanak.
 - Lufihelikopter készítése <https://www.youtube.com/watch?v=NKxd3haCFX0> (szélenergia) (1)
 - Izzópálcikák készítése: <https://www.youtube.com/watch?v=UGSrimrtBQI> (elektromos energia) (2)
 - Katapult készítés: <https://www.youtube.com/watch?v=T1-ZVOLmuiY> (mozgási energia) (3)
 - Légpárnás léggömbök készítése: <https://www.youtube.com/watch?v=UDj6PCvMT6Y> (levegő) (4)
 - Parafa hajó: <https://www.youtube.com/watch?v=gNc0r-Occlk> (szélenergia) (5)

youtube.com (1)

youtube.com (2)

youtube.com (3)

youtube.com (4)

youtube.com (5)

- A csoportok megnézik a videót, megkeresik a szükséges anyagokat/eszközöket (a közös eszköztáblázatból), és megtanulják, hogyan készítsék el modelljüket. A csoportoknak egyedül kell dolgozniuk, amennyire csak lehetséges, a foglalkozásvezetők csak akkor nyújtsanak támogatást, ha valóban szükség van rá.
- Magyarázd el, hogy a 2. foglalkozáson a csoportjuk: A) megtanítja egy másik csoportnak, hogyan készítsék el a modelljüket, és B) elmagyarázzák, milyen energiaforrásról működik a modelljük. Adj nekik időt ennek megtervezésére. Kérdezd meg tőlük: Miről kell gondolnia a csoportotoknak ahhoz, hogy ezt tanítani tudják? Hogyan tud a csoport együttműködni ebben a feladatban? Mit kell gyakorolnia most a csoportnak? Mivel készüljön elő a csoport? Mondd el, hogy a videó nem lesz megtekinthető a 2. foglalkozáson, anélkül kell majd tanítaniuk a másik csoportot.
- Ha van idő rá: Kérd meg a csoportokat, hogy csináljanak tesztet a videó nélkül, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy meg tudják csinálni, készítsenek „eszközcsomagot” a másik csoport számára a 2. foglalkozásra, gyakorolják, hogyan kell elkészíteni a modellt utasítások nélkül.
- Pakoljatok el. Tedd el a modelleket és az esetleges „eszközcsomagokat”.

Lehetséges kiegészítés: A foglalkozásvezetők nem érinthetik meg a felszereléseket vagy anyagokat, csak a tanulók. Ha szükséges, a foglalkozásvezetők szavakkal vagy testbeszéddel is magyarázhatnak.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

2. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás Művészete

T É M A
22

BEMELEGÍTÉS: SZABAD ÍRÁS

Ez fog történni:	Egyéni szabad írás szavakból
Szükséges:	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek (nem ceruza és radír)
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Tanterem – asztal, amelyen írni lehet.

ÚTMUTATÓ:

- Végezzetek egy kis 2 perces fizikai bemelegítő sorozatot, amely felmelegíti az érzékeket, a fejet, a vállat, a kezét és végül az ujjakat, és amely az írásra összpontosít. Ugyanez a sorrend ismétlődjön a bemelegítésnél minden egyes alkalommal.
Fontos hangsúlyozni: Ha nem jut eszedbe, mit írsz, akkor firkálhatsz a papírodra, vagy írogasd azt, hogy és - és - és, amíg eszedbe nem jut, mit írhatnál. A lényeg az, hogy felkaroljuk az egyedi elképzeléseket és különböző nézőpontokat, és kifejezzük őket írásban. A leírtakat nem szabad értékelni, javítani.
- Mondj egy energiával kapcsolatos szót (az 1. foglalkozáson használttól eltérőt).
- Hagyd a tanulókat írni legfeljebb 2 percig (de figyelj a csoportot, hogy lásd rajtuk, mikor kell abbahagyni). Adj időfigyelmeztetést, amikor el kell kezdeni lekeresíteni az utolsó gondolatokat. Fejezzétek be az írást.
- Kérj meg mindenkit, hogy olvassa el a saját munkáját.
- Majd mindannyian tegyék el a munkájukat, hogy senki más ne olvassa el, amit írtak.

REFLEXIÓ: KIFELÉ MENET

Ez fog történni:	Az ajtón kifelé menet a tanulók felírnak minden olyan kérdést/dolgot, ami nem egyértelmű a témával kapcsolatban.
Szükséges:	Post-it cetlik és írószerszám.
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	

ÚTMUTATÓ:

- Adj minden tanulóknak post-it cetliket és írószert.
- A post-it cetlikre írják fel: bármilyen kérdésük van az energiával kapcsolatban, és bármit, ami nem világos (cetlinként egyet).
- Miután a tanulók végeztek, kifelé menet felragasztják post-it cédulájukat az ajtóra/mellé.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

2. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás Művészete

T É M A
22

FŐ TEVÉKENYSÉG: ENERGIA-MEGHAJTÁSÚ MODELLEK, MÁSIK CSOPORT TANÍTÁSA

Ez fog történni:	A csoportok megtanulják, hogyan tanítsák meg egy másik csoportnak a modellek elkészítését.
Szükséges:	Felszerelés a modellek készítéséhez. Tekintsd meg az egyes modellekhez szükséges külön listát a T22S1 felszereléslistában (lásd: Feladatbank).
Előkészíteni:	Győződj meg róla, hogy minden anyag rendelkezésre áll.
A tér előkészítése:	Állíts fel minden csoport számára egy asztalt (lehetőleg szünetet hagyva közöttük). Hozz létre egy „eszköztáblázatot”, amiben minden megtalálható, amire az összes csoportnak szüksége van).
Így néz ki a tér:	Csoportasztalok/műhelybeállítás

ÚTMUTATÓ:

1. Gyűjld össze az egész osztály. Kérdezd meg: Hogyan lehetünk jó tanárok? Hogyan lehetünk jó tanulók?
2. Osszuk csoportokra a tanulókat (ugyanúgy, mint az 1. foglalkozáson). Adj minden csoportnak egy kis időt a tanításra való felkészülésre. Párosítsd a csoportokat, ügyelve arra, hogy a párok különböző modelleket ismerjenek.
3. Az első csoportnak el kell magyaráznia, milyen energiaforrást használ a modellje, majd megtanítják a másik csoportnak, hogyan készítsék el a modelljüket.

4. Váltakal, most a második csoport elmagyarázza, hogy a modelljük milyen energiaforrást használ, majd megtanítják a másik csoportnak, hogyan készítsék el a modelljüket.

Bemutató: Minden csoport bemutatja második modelljét az osztály többi tagjának.

Reflexió: Kérdezd meg: Milyen érzés volt egy másik csoportot tanítani? Milyen volt egy másik csoporttól tanulni a tanároktól/foglalkozásvezetőktől való tanuláshoz képest? Szerinted a két modell közül melyiket tudod jobban megépíteni? Miért? Modelleket készítettünk: Hogyan viszonyulnak a modellek a valódi dolgokhoz? Miért van szükségünk modellekre?

JEGYZETEK

Energiaköltészet

3-4.
nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

BEMELEGÍTÉS: SZABAD ÍRÁS

Ez fog történni:	Egyéni szabad írás szavakból
Szükséges:	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek (nem ceruza és radír)
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Tanterem – asztal, amelyen írni lehet.

ÚTMUTATÓ:

- Végezzetek egy kis 2 perces fizikai bemelegítő sorozatot, amely felmelegíti az érzékeket, a fejet, a vállat, a kezét és végül az ujjakat, és amely az írásra összpontosít. Ugyanez a sorrend ismétlődjön a bemelegítésnél minden egyes alkalommal.
Fontos hangsúlyozni: Ha nem jut eszedbe, mit írsz, akkor firkálhatsz a papírodra, vagy írogasd azt, hogy és - és - és, amíg eszedbe nem jut, mit írhatnál. A lényeg az, hogy felkaroljuk az egyedi elképzeléseket és különböző nézőpontokat, és kifejezzük őket írásban. A leírtakat nem szabad értékelni, javítani.
3. foglalkozás: Mondj egy energiával kapcsolatos szót (az 1. és 2. foglalkozáson használttól eltérően).
4. foglalkozás: Mutass egy energiával kapcsolatos képet.
- Hagyd a tanulókat írni legfeljebb 2 percig (de figyelj a csoportot, hogy lásd rajtuk, mikor kell abbahagyni). Adj időfigyelmeztetést, amikor el kell kezdeni lekerékezni az utolsó gondolatokat. Fejezzétek be az írást.
- Kérj meg mindenkit, hogy olvassa el a saját munkáját.
- Majd mindannyian tegyék el a munkájukat, hogy senki más ne olvassa el, amit írtak.

Ha a fő tevékenységekben szeretnétek még használni, akkor ne végezzétek el az 5. lépést, hanem kérje meg a tanulókat, hogy:

- Karikázzák be az általuk írt legfontosabb szavakat (a legjobb, legfontosabbak (számukra), legviccesebb, legfurcsább: egyszóval azokat, amelyeket a legjobban szeretnek)
- A legfontosabb szavakat írják fel külön posta-it cetlire, és ragasszák fel a falra (az összes cetlit tegyétek egy helyre).

REFLEXIÓ: KIFELÉ MENET

Ez fog történni:	Az ajtón kifelé menet a tanulók egy matricát helyeznek el egy energiakálán.
Szükséges:	Kis matricák és írószer (minden tanulónak), T2203-4 Reflexiós lap (lásd: Feladatbank).
Előkészíteni:	Válaszd ki az egyik energiakálát a T2203-4 Reflexiós lapról (lásd: Feladatbank), és nyomtasd ki színesben, A3-as méretben.
A tér előkészítése:	Akaszd fel az energiakálát az ajtóra.
Így néz ki a tér:	

ÚTMUTATÓ:

Akaszd fel az energiakálát az ajtó mellé.

- Magyarázd el, hogy a tanulóknak arra kell gondolniuk, hogy mennyi energia van jelenleg a testükben, és oda kell ragasztaniuk egy matricát a számukra megfelelő szintre.
- Adj minden tanulónak egy matricát.
- Kifelé menet minden tanuló felragasztja a matricáját az általa választott energiaszintre.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

3-4.
nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

JAVASLATOK A FŐBB TEVÉKENYSÉGEKHEZ:

Mutasd be az Energia-prezentációt (Lásd: Feladatbank). Kösd össze az 1. és 2. foglalkozás utólagos reflexiós jegyzeteit: Kérdezd meg: Mi kapcsolódik és mi nem kapcsolódik az energiához? Mire vagy kíváncsi az energiával kapcsolatban?

Energia a mindennapi életben: Fedezzétek fel: Mire használjuk az energiát otthon, és milyen energiaformákat használunk? A tanulók készítsenek alaprajzot (térképet) a házaikról (emlékeztess a tanulókat a 21. témában „Térképek” végzett feladatokra), minden energiaforrás megjelölésével.

Energiafestés:

Nézzétek meg a házakról hőkamerával készített képeket (T22S3-4 Energiafestés, lásd: Feladatbank). Kérdezd meg: Mit jelentenek a különböző színek? Mely házak bocsátják ki a legtöbb hőt/energiát? Gondolj a tűzre.

Gondolj egy hóvásra. Milyen színeik vannak? Milyen színek melegek? Milyen színek hidegek? Miért van hideg az ablakok körül?

Hozz létre egy festményt vízfestékekkel, ahol meleg és hideg színeket használsz. Fess házakat, vagy válassz valami mást, aminek meleg színei vannak (tűz), de fess hideg színekkel (kék és lila), vagy fordítva (emlékeztess a tanulókat a 9. témában „Színek” végzett munkájukra).

Játék a szavakkal – új szavakból verset alkotni

 párban:

1. A tanulók párban válasszanak ki három cetlit az eddigi reflexiós post-it cetlikből (keverjék össze), (pl. villa, alvás, szélmalom).
2. A párok együtt megnézik a szavakat. Kérdezd meg: Milyen új szót/szavakat kaphatsz, ha két szót különbözőképpen összeraksz? (szélmalom-villa, alvóvilla stb.). Játssz a szavakkal, mit tudtok kihozni belőlük?
3. A párok kiválasztják a kívánt szóösszetételt. Mi például az alvóvilla? Képzeld el a szót képként. Rajzold le, mit látsz az elmédben, és írd le, mire lehet használni. Készíts rajzot és verset.
4. Rögzítsd a rajzot és a verset arany vagy színes papírra, és állítsátok ki a teremben.

Szójáték - továbbfejlesztés, párban vagy egyénileg:

1. A tanulók párban vagy egyénileg kiválasztanak hat cetlit az eddigi reflexiós post-it cetlik közül (összekeverik), (pl. villa, alvás, szélmalom).
2. Nézd meg a szavakat, és gondold át: Milyen sorrendben írhatod le ezeket a szavakat? Írd le az összes különböző sorrendet.
3. Használható-e bármelyik vers formájában egy rövid történet elmesélésére, jól passzol-e valamelyik, viccesen/furcsán/másképp néz-e ki, hangzik-e?
4. Válaszd ki a neked legjobban tetsző sorrendet. Írd le egy papírlapra úgy, hogy minden szó között egy sorköz legyen.

5. Írj egy mondatot alá vagy fölé (vagy mindkettő) a szóról

Példa:

Villa

Hosszú és vékony

Várok a szélre

Szélmalom

Forgok a széllel

6. Írd le a verset arany papírra, és állítsd ki.

Reflexió, egyénileg:

1. Kérd meg a tanulókat, hogy válasszanak egyénileg egy energiával kapcsolatos tárgyat/természeti jelenséget (szél, nap, eső, folyó, fa), és majd ezzé kell válniuk az írás során.
2. Kezdd ezzel: Én vagyok (a folyó).... és írd magadról (mintha te lennél a folyó).
Ha a tanulóknak támogatásra van szükségük, fel kell emelniük a kezüket. A támogatási források a következők:
A 2. téma érzékszervi kártyái: Szem = hogyan nézel ki, Orr: Hogyan szagolsz, Fül: Milyen hangot adsz ki. Szív = mit érzel? Száj = mit mondanál, ha beszélhetnél/milyen ízded van?
A hanggyűjtők az 5. témából: Hogyan írjunk hangokat betűkkel.
Olvasd el, amit írtál, és távolíts el minden olyan szót, amely felfedi, hogy ki vagy.
3. Írd fel a szöveget aranypapírra versként.
4. Olvasd fel a verset: Kitaláljátok, mi ez az energiával kapcsolatos tárgy/természeti jelenség?

Szerkesztés: a szavak számának minimálisra csökkentése egyénileg vagy párban

Válassz ki az energiával kapcsolatos szavakat a reflexiós cetlikről és hagyd, hogy a tanulók válasszanak ki egy vagy két szót.

1. Válaszd ki a használni kívánt szót.
2. Írj le mindent, amit tudsz erről a szóról (szín, forma, funkció, méret). Hány mondatra van szükséged, hogy elmondj mindent, amit tudsz?
3. Hány szóra van szükség? Próbáld kitorolni minden olyan szót, amelyre nincs feltétlenül szükség.
4. Le tudnád tömöríteni egyetlen mondatba?
5. Írd le szépen a végleges munkádat, és akaszd ki a post-it cetlik mellett (esetleg rajzzal, hogy mi volt a post-it cédulán).

JEGYZETEK

Energiaköltészet

5. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás Művészete

T É M A
22

BEMELEGÍTÉS: SZABAD ÍRÁS

Ez fog történni:	Egyéni szabad írás tárgyaktól
Szükséges:	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek (nem ceruza és radír), egy energiával kapcsolatos tárgy, néhány post-it cetli minden tanulónak
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Egy asztal, amelyen írni lehet.

ÚTMUTATÓ:

- Végezzetek egy kis 2 perces fizikai bemelegítő sorozatot, amely felmelegíti az érzékeket, a fejet, a vállat, a kezét és végül az ujjakat, és amely az írásra összpontosít. Ugyanez a sorrend ismétlődjön a bemelegítésnél minden egyes alkalommal.
Fontos hangsúlyozni: Ha nem jut eszedbe, mit írsz, akkor firkálhatsz a papírodra, vagy írogasd azt, hogy és - és - és, amíg eszedbe nem jut, mit írhatnál. A lényeg az, hogy felkaroljuk az egyedi elképzeléseket és különböző nézőpontokat, és kifejezzük őket írásban. A leírtakat nem szabad értékelni, javítani.
- Mutass a tanulóknak egy tárgyat, amely az energiához kapcsolódik. Mindent írjanak le, ami eszükbe jut.
- Hagyd a tanulókat írni legfeljebb 2 percig (de figyeld a csoportot, hogy lásd rajtuk, mikor kell abbahagyni). Adj időfigyelmeztetést, amikor el kell kezdeni lekerétkíteni az utolsó gondolatokat. Fejezzétek be az írást.
- Kérj meg mindenkit, hogy olvassa el a saját munkáját.
- Majd mondd: Karikázd be a legfontosabb szavakat, amelyeket leírtál (a legjobb, legfontosabb (számokra), legviccesebb, legfurcsább: egyszóval azokat, amelyeket a legjobban szeretsz)
- A legfontosabb szavaikat írják fel külön post-it cetlire, és ragasszák fel a falra (az összes cetlit tegyétek egy helyre).

REFLEXIÓ: KIFELÉ MENET

Ez fog történni:	Az ajtón kifelé menet a tanulók írnak egy szót az energiáról, egy másikat pedig a költészetéről.
Szükséges:	Három post-it cetli és írószer minden tanulónak.
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	

ÚTMUTATÓ:

- Adj minden tanulónak három post-it cetlit és írószert.
- A post-it cetlikre írják fel: egy szót, aminek köze van az energiához, egy szót, aminek köze van a költészethez, a harmadikra pedig valamit, ami összefoglalja számukra a mai foglalkozást.
- Miután a tanulók végeztek, kifelé menet felragasztják post-it cédulájukat az ajtóra/mellé.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

5. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

FŐ TEVÉKENYSÉG: VAK KÖLTÉSZET

Ez fog történni:	Írj vakverseket az energiáról, és ha van időd, fejleszd tovább.
Szükséges:	Minden tanulóknak szüksége van: Papírra, írószerre, minőségi papírra: arany papírra, színes papírra és filctollakra. Szemkötők, energiával kapcsolatos tárgyak. Ezen kívül a B. gyakorlathoz: Sok darab T22S5 Érzékszervi kártyák dokumentumra (Lásd: Feladatbank) és színes ceruzákra.
Előkészíteni:	Készíts szemkötőket (2 tanulóként 1-re lesz szüksége), és keress olyan tárgyakat, amelyek az energiához kapcsolódnak. B: Vágj ki több Érzékszervi kártyát (Lásd: Feladatbank).
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Műhelytermek/egyéni munkaállomások

ÚTMUTATÓ:

Emlékeztess a tanulókat, hogy a mai nap arról szól, hogy felkaroljuk egyedi elképzeléseinket és különböző látásmódjainkat, kifejezzük ezeket írásban, hagyjuk, hogy saját ötleteink folyjanak, és olyan dolgokat rakjunk össze, amelyek NEM járnak együtt. A tevékenységben az energiához tartozó dolgokat fésüljük össze az energiához nem tartozó dolgokkal. Nincs jó vagy rossz út. Ismerd fel és dicsérd meg a változatos ötleteket, azokat, akik mernek mást csinálni, és azokat, akik új módon gondolkodnak.

Párban:

Az egyik tanuló legyen A, a másik pedig B. A-nak be van kötve a szeme, és jellemeznie kell majd valamit. B írjon, válasszon egy energiához kapcsolódó tárgyat, és tegye a következőket (emlékeztess a tanulókat a 9. téma „Színek” 2. foglalkozásának fő tevékenységére):

1. A-nak (bekötött szemű) a kezével kell felfedeznie a tárgyat, és a lehető legrészletesebben le kell írnia azt (alak, B -nek csendben kell maradnia, de le kell írnia az egész jellemzést, amit A mond).
2. A leveszi a szemkötőjét, és most írnia kell. B a tárgy egyéb jellemzőiről mesél, amelyeket A korábban nem említett (szín, funkció, energiaforma).
3. A pár felolvassa a szövegét. Kérdezd meg: Mi a véleményetek az általatok írt szövegről? Szerintetek melyik jellemzés a legjobb? Húzd át azt, ami szerinted hasonló, szükségtelen vagy ami ismétlődik.
4. Tedd a fennmaradó jellemzőket olyan sorrendbe, amely szerinted versként a legjobban működik (ne feledd: ne hagyd ki az őrült és sokszínű ötleteket). Bátorítsd a tanulókat, hogy nyugodtan olvassák fel egymásnak verseiket, ha bizonytalanok a sorrendben.
5. Találjatok ki 2 címet: Az egyik cím legyen az, amit jellemeztetek, a másik cím pedig egy TV-sorozat, film, könyv vagy egy rajzfilm szereplőjének a neve, amelyet mindketten ismertek.
6. Válasszátok ki a nektek legjobban tetsző címet, és írjatok közösen egy verset arany papírra.

B. Ha van idő: **Továbbfejlesztés:** egyénileg, majd párban:

1. Válassz ki 3-5 post-it cetlit a falról. Írd le a szavakat egy papírra, minden szó között hagyj ki egy sor helyet.
2. Olvasd át a szavakat.
3. Írj egy-egy új mondatot a választott szavak közé! Ez lehet a fenti szó leírása, egy esemény, ahol a fenti vagy lenti szó szerepel, vagy egy asszociáció.
Aki segítségre vágyik, tegye fel a kezét. Segítség: Használj érzékszervi kártyákat (Használd újra a 2. témában szereplőket (lásd: Feladatbank). Szem: hogyan néz ki, orr: milyen az illata, fül: milyen hangot ad ki (kösd vissza az 5. téma Hanggyűjtőihez: hogyan lehetséges? Írd ki a hangot úgy, ahogy az betűkkel hangzik?), szív= mit érzel, amikor meghallod a szót? Száj = milyen íze van?
4. Olvasd fel a teljes szöveget, a versedet egy másik tanulóknak.
5. Javaslatok fejlesztéseket egymás verséhez: töröljön vagy adjon hozzá valamit?
6. Döntsd el, hogy be szeretnéd-e építeni a javaslatokat vagy sem.
7. Írd fel a teljes kész szöveget szépen arany papírra, mint a verset.
8. Választható: Rajzold le a verset.

Reflexió, az egész csoporttal: Mi a költészet? Mi az a vers? A verseknek rímelniük kell? Mi a különbség a vers és a regény között (hivatkozás egy általuk ismert könyvre, pl. Léna és Annamari)?

Olvassatok fel néhány példát az elkészült versek közül, akár a tanulók, akár egy felnőtt. Válasszon olyan verseket, amelyek nagyon eltérőek lettek, és olyan példákat, ahol a diákok kreatívan (out-of-the-box) gondolkodtak. Ismerd fel és dicsérd meg a változatos ötleteket, azokat, akik mernek mást csinálni, és azokat, akik új módon gondolkodtak.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

6. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

BEMELEGÍTÉS: SZABAD ÍRÁS

Ez fog történni:	Egyéni szabad írás zene segítségével
Szükséges:	Jegyzetfüzet és toll mindenkinek (nem ceruza és radír), energiával kapcsolatos zenefájl (lásd a Feladatbankot), néhány post-it cetli minden tanulóknak
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Egy asztal, amelyen írni lehet.

ÚTMUTATÓ:

- Végezzetek egy kis 2 perces fizikai bemelegítő sorozatot, amely felmelegíti az érzékeket, a fejet, a vállat, a kezét és végül az ujjakat, és amely az írásra összpontosít. Ugyanez a sorrend ismétlődjön a bemelegítésnél minden egyes alkalommal.
Fontos hangsúlyozni: Ha nem jut eszedbe, mit írsz, akkor firkálhatsz a papírodra, vagy írogasd azt, hogy és - és - és, amíg eszedbe nem jut, mit írhatnál. A lényeg az, hogy felkaroljuk az egyedi elképzeléseket és különböző nézőpontokat, és kifejezzük őket írásban. A leírtakat nem szabad értékelni, javítani.
- Játssz le az energiával kapcsolatos zenefájlt. Mindent írjanak le, ami eszükbe jut.
- Hagyd a tanulókat írni legfeljebb 2 percig (de figyelj a csoportot, hogy lásd rajtuk, mikor kell abbahagyni). Adj időfigyelmeztetést, amikor el kell kezdeni lekerekíteni az utolsó gondolatokat. Fejezzétek be az írást.
- Kérj meg mindenkit, hogy olvassa el a saját munkáját.
- Majd mondd: Karikázd be a legfontosabb szavakat, amelyeket leírtál (a legjobb, legfontosabb (számokra), legviccesebb, legfurcsább: egyszóval azokat, amelyeket a legjobban szeretsz)
- A legfontosabb szavaikat írják fel külön posta-it cetlire, és ragasszák fel a falra (az összes cetlit tegyétek egy helyre).

REFLEXIÓ: KIFELÉ MENET

Ez fog történni:	Az ajtón kifelé menet a diákok egy mozdulatot mutatnak be, amely összefoglalja számukra a témát.
Szükséges:	
Előkészíteni:	
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	

ÚTMUTATÓ:

- Magyarázd el, hogy a tanulóknak ki kell gondolniuk egy olyan mozdulatot, amely összefoglalja számukra a 22. „Energiaköltészet” témát (ez lehet az energiaszintjükkel, érzéseikkel kapcsolatos, vagy valami, amire emlékeznek).
- Egy vagy több foglalkozásvezető áll az ajtó mellett, és a tanulók felváltva megmutatják nekik a mozdulatukat az ajtón kifelé menet.

JEGYZETEK

Energiaköltészet

6. nap

IDŐ

90 perc
beleértve
a szünetet

A Tanulás
Művészete

T É M A
22

FŐ TEVÉKENYSÉG: KISATÍROZOTT KÖLTÉSZET ÉS FELOLVASÁS/KIÁLLÍTÁS

Ez fog történni:	A tanulók kisatírozott költészetet alkotnak, és felolvassák/kiállítják verseiket.
Szükséges:	Széles, fekete filcek minden tanuló számára, plusz további filcek több színben. Aranypapír, egyéb színes lapok. Szövegek: Kiesett mesekönyv oldalak/könyvoldalak régi/elavult gyermek- vagy ifjúsági könyvből, újságból, T22S6 Kisatírozott költészet dokumentum (lásd: Feladatbank).
Előkészíteni:	Győződj meg róla, hogy a felület, amelyen a tanulók dolgoznak, ellenáll a filceknek. Nyomtasd ki/vetítsd ki a T22S6 Kisatírozott költészet dokumentum tartalmát
A tér előkészítése:	
Így néz ki a tér:	Műhelyterem/tanterem

ÚTMUTATÓ:

A tevékenységet végezzétek párban vagy egyénileg.

Emlékeztess a tanulókat, hogy a mai nap is arról szól, hogy felkaroljuk egyedi elképzeléseinket és különböző látásmódjainkat, kifejezzük ezeket írásban, hagyjuk, hogy saját ötleteink folyjanak, és olyan dolgokat rakjunk össze, amelyek NEM járnak együtt. A tevékenységben összetartozó és össze nem tartozó dolgokat fésülünk össze. Nincs jó vagy rossz út. Ismerd fel és dicsérd meg a változatos ötleteket, azokat, akik mernek mást csinálni, és azokat, akik új módon gondolkodnak.

Kisatírozott költészet, egyénileg vagy párban:

1. Mutass a tanulóknak néhány példát a T22S6 Kisatírozott költészeetről (lásd: Feladatbank).
2. Adj minden párnak vagy tanulóknak egy szöveget (régii olvasókönyv/könyvoldal egy gyermek- vagy ifjúsági könyvből, stb.) és egy fekete filcet. Győződj meg róla, hogy az asztal ellenáll az oldalakon esetlegesen átütő tintának.
3. A feladat során a tanulók a szövegben található szavak és mondatok felhasználásával mondanak valamit az ENERGIÁ-ról. Kérd meg a tanulókat, hogy:
 - a. Keressenek energiaszavakat a szövegben, majd karikázzák be őket.
Ha valakinek támogatásra van szüksége, akkor az 5. és 6. foglalkozás bemelegítésében alkotott post-it jegyzetekre támaszkodhat.

- b. A tanulók olvassák el az általuk bekarikázott szavakat. Fontolják meg: Minden szót bele kell foglalni az alkotásba? Szükség van plusz szavakra? Húzzák át/karikázzák be a további szavakat.
- c. Rajzoljanak fekete kört minden szó köré, amelyet használni fognak, és színezzék át feketével a papír bármely más fehér részét. Tanácsok a tanulóknak: Kezdd azzal, hogy kitöltöd a szóközöket a használni kívánt szavak körül, majd lépj a papír többi üres részére. Ügyelj arra, hogy a vers könnyen olvasható legyen. Alternatív megoldás: Létrehozatsz a szavak között olyan vonalakat, amelyek nem feketék (lásd a példát a Feladatbankban lévő dokumentumban). Ezután kiválaszthatod a szavak olvasási sorrendjét.
- d. Rögzítsd a verset aranypapírra, és akaszd ki az osztályteremben.

4. Ha van rá idő, más szöveg alapján új verset alkothatnak a tanulók, és ezt a módszert más színekkel és megoldásokkal is kipróbálhatják.

Versolvasás/kiállítás:

Döntsétek el, hogy szeretnétek-e versfelolvasást vagy kiállítást rendezni úgy, hogy minden pár vagy diák felolvassa a versét, vagy készítsetek kiállítást az összes versből, ahol mindenki körbejárhatja a kiállítást, és elolvashatja az összes verset.

Reflexió: Lehet tanulni az energiáról versírással? Milyen típusú verset szerettél a legjobban írni? Miért? Mit tanultál az energiáról?

JEGYZETEK